

Sygn. akt II C 427/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy w Łodzi II Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Barbara Kubasik

Protokolant: Anna Krzesłowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 maja 2014 roku w Ł.

sprawy z powództwa E. A.

przeciwko (...) – Serwis Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

1. pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy – wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi II Wydział Cywilny z dnia 3 kwietnia 2003 roku wydanego w sprawie o sygnaturze akt II C 536/02 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi I Wydział Cywilny z dnia 4 grudnia 2003 roku wydanego w sprawie o sygnaturze akt I ACa 699/03, zaopatrzony w klauzulę wykonalności na rzecz wierzyciela postanowieniem Sądu Okręgowego w Łodzi II Wydział Cywilny z dnia 14 czerwca 2006 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt II Co 20/06 – w części, to jest w zakresie zasądzonych w punkcie pierwszym wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi odsetek ustawowych za okres od dnia 4 czerwca 2002 roku do dnia 12 grudnia 2010 w stosunku do E. A.,
2. zasądza od pozwanego (...) – Serwis Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. na rzecz powódki E. A. kwotę 3617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu,
3. nie obciąża pozwanego kosztami sądowymi.

Sygn. akt IIC 427/14 ¹

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 13 marca 2014 roku, skierowanym przeciwko (...) – Serwis Spółce z o.o. w Ł., powódka E. A. wniosła o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego – wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 3 kwietnia 2003 roku wydanego w sprawie o sygn. akt II C 536/02 oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 4 grudnia 2003 roku wydanego w sprawie o sygn. akt I ACa 699/03, zaopatrzonych w klauzulę wykonalności na rzecz wierzyciela postanowieniem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 14 czerwca 2006 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt II Co 20/06 – w części, to jest w zakresie zasądzonych w punkcie 1 wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi odsetek ustawowych za okres od dnia 4 czerwca 2002 roku do dnia 12 grudnia 2010 roku w stosunku do E. A.. Jednocześnie strona powodowa złożyła wniosek o zabezpieczenie powództwa przez zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego wobec niej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi B. G. (1) w sprawie sygn. akt KM 1496/13.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że już po powstaniu tytułu wykonawczego doszło w części do przedawnienia roszczenia nim stwierdzonego, co skutkuje wygaśnięciem zobowiązania w tym zakresie.

W myśl przepisu art. 125 § 1 k.c., roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie

stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy, zaś jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu. Trzyletni termin przedawnienia określony wskazanym przepisem, a znajdujący zastosowanie do roszczeń o świadczenia okresowe należnych w przyszłości, uległ przerwaniu w wyniku wszczęcia postępowania egzekucyjnego, następnie – po jego zakończeniu – rozpoczął bieg na nowo i upłynął co do części roszczeń.

Powódka wskazała, że w oparciu o przepis art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie (pозew k. 2-7 akt).

W odpowiedzi na pozew pozwana (...) – Serwis Spółka z o.o. w Ł. :

1. wniosła o oddalenie powództwa w części, tj. w zakresie żądania pozbawienia wykonalności przedmiotowego tytułu wykonawczego co do kwoty odsetek ustawowych za okres od dnia 4 czerwca 2002 r. do 13 marca 2003 r., które wynoszą 9.127 zł,
2. oświadczyła, iż uznaje powództwo w pozostałym zakresie, tj. co do żądania pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego co do kwoty odsetek ustawowych za okres od dnia 14 marca 2003 r. do 12 grudnia 2010 r., które wynoszą 69.018 zł,
3. wniosła o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Pozwana wskazała, iż wbrew twierdzeniom powódki, pozwana spółka nie wносиła o egzekucję odsetek ustawowych wliczonych od należności głównej od dnia 4 czerwca 2002 roku, a jedynie od dnia 14 marca 2003 roku. Żądanie pozwanej co do odsetek ustawowych określał załączony do pozwu wniosek egzekucyjny. Odsetki za okres od dnia 4 czerwca 2002 roku do dnia 13 marca 2003 roku wynoszą 9.127 zł. W tym zakresie powództwo jest bezzasadne i winno być oddalone. Co do pozostałej części pozwana powództwo uznała.

Pozwana wniosła także na podstawie art. 101 k.p.c., o obciążenie powódki kosztami niniejszego postępowania. Artykuł 101 k.p.c. stanowi wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu wprowadzonej przez art. 98 k.p.c.. Pozwana - mimo uwzględnienia powództwa, a więc przegrania sprawy - uzyska zwrot kosztów procesu, jeżeli spełni kumulatywnie dwie przesłanki: nie da powodu do wytoczenia sprawy oraz uzna przy pierwszej czynności żądanie pozwu .

Pozwana wskazała, że w odpowiedzi na pozew uznała w części żądanie pozwu powódki, tym samym była to pierwsza czynność procesowa pozwanej w sprawie.

W ocenie pozwanej, nie dała ona powodu do wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie. Powódka skierowała od razu pozew opozycyjny do sądu, nie podejmując jakichkolwiek przesądowych prób załatwienia sprawy. W sytuacji, gdyby pozwana została wezwana przez powódkę lub jej pełnomocnika do umorzenia egzekucji w zakresie przedawnionych odsetek, z pewnością taki wniosek złożyłaby do komornika sądowego. Przy okazji, pozwana wyjaśniłaby powódcę, iż we wniosku zażądała odsetek ustawowych od dnia 14 marca 2003 roku, a nie jak błędnie powódka przyjmuje od dnia 4 czerwca 2002 roku.

Na marginesie wskazała, iż pozwana złożyła do komornika sądowego B. G. (2) wniosek o umorzenie egzekucji w zakresie spornej należności odsetkowej. Postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2014 roku komornik sądowy umorzył

egzekucję w zakresie przedawnionych odsetek ustawowych (dowód: postanowienie komornika z dnia 24.04.2014 r.). (odpowiedź na pozew k. 34 akt, stanowisko w protokole pozwu z modyfikacją stanowiska k. 51, czas 00:02:55).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2003r. w sprawie z powództwa Przedsiębiorstwa (...) Przedsiębiorstwo Państwowe w Ł. przeciwko: K. A., E. A., J. J. o zapłatę (sygn. akt II C 536/02) Sąd Okręgowy w Łodzi:

1. zasądził solidarnie od pozwanych: K. A., E. A., J. J. na rzecz powoda Przedsiębiorstwa (...) - Przedsiębiorstwo Państwowe w Ł. kwotę 74.601,12 zł z ustawowymi odsetkami bieżącymi dla pozwanego K. A. od dnia 1 czerwca 2002 r. do dnia zapłaty, dla pozwanej E. A. od dnia 4 czerwca 2002 r. do dnia zapłaty, dla pozwanego J. J. od dnia 14 marca 2003 r. do dnia zapłaty,
2. zasądził solidarnie od pozwanych: K. A., E. A., J. J. na rzecz powoda Przedsiębiorstwa (...) Przedsiębiorstwo Państwowe w Ł. kwotę,
3. oddalił powództwo w pozostałej części,
4. zasądził solidarnie od pozwanych: K. A., E. A., J. J. na rzecz powoda Przedsiębiorstwa (...) Przedsiębiorstwo Państwowe w Ł. kwotę 18.173,20zł tytułem zwrotu kosztów procesu (dowód: wyrok SO w Łodzi k. 99 akt IIC 536/02-akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 4 grudnia 2003 roku wydanym w sprawie o sygn. akt I ACa 699/03 apelacja pozwanych od wyroku Sądu I instancji został oddalona (dowód: wyrok SA w Łodzi k. 155 akt IIC 536/02-akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2006r. w sprawie o sygnaturze akt IICo 20/06 Sąd Okręgowy nadał klauzulę wykonalności wskazanym orzeczeniom (dowód: postanowienie SO w Łodzi k. 24 akt IIC 536/02-akta dołączone do przedmiotowej sprawy).

(...) – Serwis Spółka z o.o. w Ł. zawarła umowę cesji wierzytelności z Przedsiębiorstwem (...) Przedsiębiorstwa Państwowego w Ł., stając się tym samym wierzycielem E. A..

W dniu 12 grudnia 2013 roku pozwana (...) – Serwis Spółka z o.o. w Ł. złożyła Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi B. G. (2) wnioski o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko powódce oraz K. A. i J. J.. Przy wniosku pozwany załączył tytuł wykonawczy - wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi II Wydział Cywilny z dnia 3 kwietnia 2003 roku wydany w sprawie o sygn. akt II C 536/02 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi I Wydział Cywilny z dnia 4 grudnia 2003 roku wydany w sprawie o sygn. akt I ACa 699/03, zaopatrzone w klauzulę wykonalności na rzecz tego wierzyciela postanowieniem Sądu Okręgowego w Łodzi II Wydział Cywilny z dnia 14 czerwca 2006 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt II Co 20/06,

Pozwany wskazał, że przedmiotem egzekucji ma być kwota 72.281,49 zł wymieniona w punkcie 1 wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi w sprawie II C 536/02 **z ustawowymi odsetkami od dnia 14 marca 2003 roku do dnia 1 grudnia 2013 roku** (dowód: kopia wniosku pozwanego o wszczęcie postępowania egzekucyjnego uzyskana z akt postępowania egzekucyjnego BG KM 1496/13 prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi B. G. (2) k. 13, kopia tytułu wykonawczego uzyskana z akt postępowania egzekucyjnego BG KM 1496/13 prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi B. G. (2) k. 13-14,15, kopia zawiadomienia o wszczęciu egzekucji w sprawie BG KM 1496/13 przesłanego do powódki k. 16 akt, akta KM 1496/13 dołączone do przedmiotowej sprawy).

W stosunku do powódki E. A. na podstawie tego samego tytułu wykonawczego toczyło się postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego Rewiru II przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi -obecnie

Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi A. P. o sygn. akt II KM 136/04. Postępowanie zostało umorzone w dniu 20 marca 2008 roku (dowód: okoliczności bezsporne).

Pomiędzy datą umorzenia postępowania w sprawie II KM 136/04, to jest pomiędzy dniem 20 marca 2008 roku a dniem 12 grudnia 2013 roku, kiedy pozwana doprowadziła do wszczęcia egzekucji prowadzonej przez Komornika Sądowego B. G. (2), upłynęło ponad 5 lat. W tym czasie z wniosku pozwanej spółki w stosunku do powódki nie toczyło się żadne inne postępowanie egzekucyjne (dowód: okoliczność bezsporna).

Pozwana w dniu **17 kwietnia 2014r.** złożyła do komornika sądowego B. G. (2) wniosek o umorzenie egzekucji w zakresie spornej należności odsetkowej za okres od dnia 14 marca 2003r. do dnia 12 grudnia 2010r. w kwocie 69.018zł. Postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2014 roku komornik sądowy umorzył egzekucję w zakresie przedawnionych odsetek ustawowych za wskazany okres (dowód: postanowienie komornika z dnia 24.04.2014 r. k. 39).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów z dokumentów urzędowych. Spór między stronami sprowadzał się do oceny prawnej niespornych okoliczności wynikających z tych dokumentów.

Sąd Okręgowy zważył , co następuje:

Powództwo okazało się zasadne.

Niniejsze powództwo opozycyjne oparte jest o przepis z **art. 840 § 1 pkt 2** k.p.c., jako że już po powstaniu tytułu wykonawczego doszło w części do przedawnienia roszczenia nim stwierdzonego, co skutkuje wygaśnięciem zobowiązania w tym zakresie.

Powództwo opozycyjne (art. 840 k.p.c.) jest środkiem służącym do merytorycznej obrony dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym. W judykaturze zwraca się jednak uwagę, że „istotą powództwa opozycyjnego z art. 840 k.p.c. jest wykazanie, że sam tytuł wykonawczy nie odpowiada istotnemu i rzeczywistemu stanowi rzeczy. Powództwo opozycyjne nie prowadzi do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym lub natychmiast wykonalnym orzeczeniem sądowym. Jego celem jest pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, nie zaś podważenie treści orzeczenia sądowego, które zaopatrzono w klauzulę wykonalności. Innymi słowy, dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części, jeżeli przeczy zdarzeniom na których oparto wydanie klauzuli wykonalności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2012 r., II CSK 760/11, LEX nr 1215616), a ponadto „w trybie powództwa przeciwegzekucyjnego nie można badać słuszności wyroku sądowego, na podstawie którego toczy się przeciwko stronie egzekucja” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 2 listopada 2011 r., I ACa 843/11, LEX nr 1133348). Znajduje to także wyraz w przesłankach powództwa opozycyjnego.

Dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli:

- 1) przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;
- 2) po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie;
- 3) małżonek, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787, wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się, przy czym małżonkowi temu przysługują zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz także zarzuty, których jego małżonek wcześniej nie mógł podnieść.

Na gruncie sprawy niniejszej, tytułem wykonawczym, o którego pozbawienie wykonalności wniosła powódka jest wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 3 kwietnia 2003 roku wydany w sprawie o sygn. akt II C 536/02 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 4 grudnia 2003 roku wydany w sprawie o sygn. akt I ACa 699/03, zaopatrzone w klauzulę wykonalności na rzecz wierzyciela postanowieniem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 14 czerwca 2006 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt II Co 20/06 – w części, to jest w zakresie zasądzonych w punkcie 1 wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi odsetek ustawowych za okres od dnia 4 czerwca 2002 roku do dnia 12 grudnia 2010 roku w stosunku do E. A..

Zgodnie z **art. 125 § 1 k.c.** roszczenie stwierdzone między innymi prawomocnym orzeczeniem sądu, przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy, jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu.

Odsetki za opóźnienie zasądzone w punkcie pierwszym wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi ze sprawy II C 536/02 niewątpliwie należą do świadczeń okresowych, czyli takich, które polegają na periodycznym dawaniu uprawnionemu w czasie trwania określonego stosunku prawnego pieniędzy lub rzeczy oznaczonych co do gatunku, których ogólna ilość nie jest z góry oznaczona.

Odsetki zasądzone w powołanym wyżej wyroku to odsetki za opóźnienie, wynikające z art. **481 § 1 k.c.** Roszczenie o te odsetki staje się wymagalne osobno w każdym dniu opóźnienia i w związku z tym przedawnia się osobno za każdy dzień.

Należy podkreślić, że odsetki za opóźnienie mają charakter świadczenia okresowego, które jak podnosi się w piśmiennictwie i judykaturze (uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 26 stycznia 2005 r., III CZP 42/2004 r., OSNC 2005, nr 9, poz. 149) charakteryzuje zależność rozmiaru należności od upływu czasu oraz układanie się świadczeń w szereg kolejno po sobie wymagalnych świadczeń, przy czym mają one występować w równych odstępach czasu. Pogląd o okresowym charakterze odsetek za opóźnienie wywodzony był początkowo przez Sąd Najwyższy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 sierpnia 1976 r., III CRN 181/76, OSNC 1977, nr 4, poz. 78, poz. 33) z treści 360 k.c., który jednakże nie dotyczy odsetek ustawowych, a więc odsetek za opóźnienie lecz odsetek umownych tzw. zwykłych, należnych za korzystanie z cudzego kapitału. Odstępując od tej argumentacji w późniejszym orzecznictwie przyjęto, że okresowy charakter odsetek za opóźnienie przejawia się w tym, że z każdym dniem opóźnienia powstaje wobec dłużnika odrębne roszczenie o odsetki, które jest także od tego dnia wymagalne i od tego dnia zaczyna się przedawniać (m.in. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 1991 r., III CZP 21/91, OSNC 1991, nr 10-12, poz. 121, z dnia 9 listopada 1994 r., III CZP 141/94 M. Prawn. 1995, nr 3, s.83, uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 26 stycznia 2005 r., OSNC 2005, nr 9, poz. 149).

Sąd Najwyższy wskazał, że zgodnie z ogólną zasadą, którą wyraża art. 118 k.c., termin przedawnienia dla roszczeń o świadczenia okresowe wynosi trzy lata. Według tej reguły, niezależnie od charakteru długu głównego, ulega przedawnieniu roszczenie o odsetki za opóźnienie. Przepisem szczególnym w stosunku do art. 118 k.c. jest art. 125 § 1 k.c. przewidujący dla roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem sądu, bez względu na ich charakter, dziesięcioletni termin przedawnienia, z wyłączeniem jednak (zdanie drugie) roszczeń obejmujących świadczenia okresowe należne w przyszłości, które ulegają przedawnieniu trzyletniemu. W tym stanie rzeczy uzasadnione jest stanowisko, że określony w art. 125 § 1 k.c. dziesięcioletni termin przedawnienia ma zastosowanie do stwierdzonych wyrokiem roszczeń o odsetki za opóźnienie wymagalnych w dacie uprawomocnienia się wyroku. Trzyletniemu przedawnieniu ulegają natomiast stwierdzone wyrokiem roszczenia o odsetki za opóźnienie należne i wymagalne po dniu uprawomocnienia się wyroku (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 15 stycznia 2014 r. I CSK 197/13).

Postępowanie dowodowe przeprowadzone w sprawie niniejszej pozwala na sformułowanie wniosku, że roszczenie odsetkowe za okres od dnia 4 czerwca 2002 roku do dnia 12 grudnia 2010 roku w stosunku do E. A. uległo przedawnieniu, co powoduje uznanie zasadności żądania pozwu w całości, bowiem nawet niewegzekwowanie

świadczenia przez pozwanego za okres od 4 czerwca 2002r. do 13 marca 2003r. nie powoduje utraty przez tytuł wykonawczy wykonalności w tej części, nie powoduje utraty możliwości skorzystania w przyszłości przez wierzyciela z egzekucji, tym bardziej, **pozwany jest cały czas w posiadaniu tego tytułu**. Umorzenie postępowania egzekucyjnego na wniosek pozwanego za okres od dnia 14 marca 2003r. do dnia 12 grudnia 2010r. co do kwoty 69.018zł nie zmienia osądu tej sytuacji prawnej. Konieczne jest zatem wydanie przez Sąd wyroku uwzględniającego powództwo za cały okres przedawniony co do odsetek ustawowych zgodnie z żądaniem pozwu. Powódka, by uzyskać ochronę prawną musiała wytoczyć powództwo i uzyskać wyrok sądowy, zatem nawet przyznanie przez pozwanego zasadności żądania powódki w określonej części nie zmienia oceny, że powódka musiała ponieść koszty założenia sprawy- opłaty od pozwu, w tym również koszty zastępstwa procesowego.

Rozstrzygając o kosztach procesu Sąd zastosował **art. 102 k.p.c.**, a nie art. 101 k.p.c., o co wnosił pozwany.

Zgodnie z art. 101. k.p.c. zwrot kosztów należy się pozwanemu pomimo uwzględnienia powództwa, jeżeli nie dał powodu do wytoczenia sprawy i uznał przy pierwszej czynności procesowej żądanie pozwu.

Przepis ten stanowi wyjątek od przewidzianej w art. 98 k.p.c. zasady odpowiedzialności za wynik sporu. Normuje on bowiem zwrot kosztów procesu według zasady zawinięcia. W sytuacji objętej hipotezą tego przepisu, pozwany jako przegrywający nie tylko nie będzie obciążony kosztami przeciwnika, ale otrzyma zwrot poniesionych przez siebie kosztów. Zastosowanie tego przepisu jest uzależnione od kumulatywnego spełnienia obu wymienionych przesłanek.

Pozwany nie daje powodu do wytoczenia sprawy, jeżeli postępowanie jego i postawa wobec roszczenia strony powodowej ocenione zgodnie z doświadczeniem życiowym usprawiedliwiają wniosek, że strona powodowa uzyskałaby zaspokojenie roszczenia bez wytoczenia powództwa (por. orz. SN z 13.4.1961 r., IV CZ 23/61, OSNC 1962, Nr 3, poz. 100).

Należy także podnieść, że okoliczność, iż poszkodowany przed wytoczeniem powództwa nie zwrócił się do osoby odpowiedzialnej za szkodę o dobrowolne zaspokojenie roszczenia odszkodowawczego, nie może uzasadniać zasądzenia od niego na rzecz pozwanego kosztów procesu na mocy art. 101 k.p.c. jeżeli pozwany przy pierwszej czynności procesowej uznał powództwo tylko częściowo, kwestionując niektóre przesłanki odpowiedzialności i wysokość poszczególnych roszczeń (por. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 22 stycznia 1979 r. II CZ 150/78 , Legalis).

Uznanie powództwa czyni zadość wymaganiom art. 101 k.p.c., jeżeli daje realną podstawę do przyjęcia, że pozwany może i zamierza niezwłocznie zaspokoić pretensje powoda. Zastosowanie przepisu art. 101 k.p.c. nie wymaga osobnego wniosku pozwanego. Zwrot kosztów należy się pozwanemu, który nie dał powodu do wytoczenia sprawy, również wtedy, gdy przy pierwszej czynności procesowej uznał powództwo tylko w części, jeżeli ta właśnie część została przez sąd uwzględniona.

Pierwszą czynnością będzie odpowiedź na pozew bądź oświadczenie złożone na pierwszym posiedzeniu sądowym. W razie zmiany powództwa lub gdy roszczenie stanie się wymagalne w toku sporu, pierwszą czynność należy liczyć od momentu tych zdarzeń.

Pozwany nie daje powodu do wytoczenia sprawy, jeżeli nie dopuścił się zwłoki w rozumieniu prawa materialnego, nie wiedział o pretensji powoda, a z okoliczności wynika, że gdyby był wezwany do zaspokojenia roszczeń, to by je zaspokoił. Nie może być uważany za takiego pozwanego, który nie zaspokoił pretensji mimo wezwania, a zapłacił dopiero po wytoczeniu sprawy.

Przepis art. 101 k.p.c. nie ma zastosowania w wypadkach tzw. orzeczeń koniecznych, tj. w sprawach, w których osiągnięcie zamierzonego skutku prawnego nie może nastąpić w inny sposób, jak tylko przez wytoczenie powództwa. Tak się ma rzecz w sprawach o rozwód, o ustalenie lub zaprzeczenie ojcostwa, do czego może dojść wyłącznie w drodze powództwa wniesionego przez osoby do tego legitymowane (por. post. SN z 15.12.1965 r., II CZ 110/65, OSPiKA 1966, Nr 7, poz. 177).

W takim wypadku uznanie żądania pozwu przez stronę pozwaną nie ma znaczenia prawnego i nie może doprowadzić do zastosowania art. 101 k.p.c. tj. do zasądzenia kosztów procesu od strony powodowej na rzecz strony pozwanej (por. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 18 grudnia 1965 r. II CZ 110/65, Legalis).

W postanowieniu Sądu Najwyższego- Izba Cywilna z dnia 15 lipca 1974r.(I CZ 99/74, Legalis) wyjaśniono, że przepis art. 101 k.p.c. nie ma zastosowania w sprawach dotyczących stosunku prawnego - który może być ukształtowany tylko wyrokiem, choćby zamiary stron były całkowicie zgodne (np. zaprzeczenie ojcostwa). W takiej sytuacji, należy stosować przez analogię **przepis art. 104 k.p.c.**, który przewiduje wzajemne zniesienie kosztów procesu

Na inną alternatywę wskazał słusznie J. Mokry w głosie do wyroku SN z 1.10.1968 r. (I PR 316/68, OSNCP 1969, Nr 6, poz. 114)- (glosa zamieszczona w PiP 1970, Nr 3-4, s. 613), gdzie stwierdził, że niekiedy w takich sprawach z **powództw o ukształtowanie** nasuwać się będzie możliwość skorzystania z przepisu art. **102 k.p.c.** W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się jednak, że dokonywana w oparciu o ten przepis ocena, czy w danej sprawie istnieje wypadek szczególnie uzasadniony, stanowi przejaw dyskrecjonalnej władzy sądu orzekającego i może zostać zakwestionowana jedynie w przypadku rażącego naruszenia tego przepisu (por. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2012 r. IV CZ 120/12; z dnia 12 października 2012 r., IV CZ 69/12 oraz z dnia 5 października 2012 r., IV CZ 63/12 -Legalis).

Jeśli zachodzą okoliczności stanowiące podstawę powództwa opozycyjnego, o którym mowa w art. 840 k.p.c., **sam fakt dysponowania przez wierzyciela tytułem wykonawczym, który może stanowić podstawę egzekucji, daje dłużnikowi powód do wytoczenia sprawy w rozumieniu art. 101 k.p.c.** Jeśli więc w takiej sytuacji powództwo zostaje wytoczone przez dłużnika i w toku procesu wierzyciel wydaje dłużnikowi sporny tytuł wykonawczy, to dłużnik zasadnie może domagać się zasądzenia zwrotu kosztów procesu na podstawie art. 98 k.p.c., podnosząc, że zaspokojenie roszczenia nastąpiło na skutek wytoczenia powództwa (post. SN z 6.12.2012 r., IV CZ 121/12, Legalis).

W uzasadnieniu tego postanowienia SN podniósł, między innymi , że :

„... ewentualne uznanie powództwa mogłoby zostać wzięte pod uwagę przy ocenie przesłanek odstąpienia od obciążania pozwanego kosztami procesu na podstawie art. 102 k.p.c. Takie stwierdzenie nie budzi zaś wątpliwości, bowiem stosując art. 102 k.p.c. sąd władny jest wziąć pod uwagę wszelkie związane ze sprawą okoliczności, zarówno zaistniałe w procesie jak i poza nim. Jeśli zachodzą okoliczności stanowiące podstawę powództwa opozycyjnego, o którym mowa w art. 840 k.p.c., sam fakt dysponowania przez wierzyciela tytułem wykonawczym, który może stanowić podstawę egzekucji, daje dłużnikowi powód do wytoczenia sprawy w rozumieniu art. 101 k.p.c. Jeśli więc w takiej sytuacji powództwo zostaje wytoczone przez dłużnika i w toku procesu wierzyciel wydaje dłużnikowi sporny tytuł wykonawczy, to dłużnik zasadnie może domagać się zasądzenia zwrotu kosztów procesu na podstawie art. 98 k.p.c., podnosząc, że zaspokojenie roszczenia nastąpiło na skutek wytoczenia powództwa. Z tego względu dołączenie przez pozwanego spornego tytułu wykonawczego do pisma procesowego z dnia 3 kwietnia 2012 r. wraz z wnioskiem, aby Sąd Apelacyjny dokonał bezwarunkowego zwrotu tego tytułu powodom, w połączeniu z oświadczeniem pełnomocnika procesowego powodów, złożonym na rozprawie apelacyjnej w dniu 4 kwietnia 2012 r. o przyjęciu bezwarunkowego zwrotu tego tytułu), nie mogły spowodować innego rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego, wszczętego z apelacji pozwanego, niż zawarte w zaskarżonym postanowieniu, niezależnie od tego, że zwrot tytułu wykonawczego stanowi czynność materialnoprawną dokonywaną pomiędzy stronami, nawet w obecności sądu, a nie czynność procesową, dokonywaną za pośrednictwem sądu”.

Mając na uwadze powyższe, Sąd zastosował art.102 k.p.c. do określenia zasad ponoszenia kosztów procesu i zasądził od pozwanego na rzecz powódki koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3600zł oraz opłatę od pełnomocnictwa w kwocie 17zł. Powódka była zwolniona od opłaty od pozwu w kwocie 3908zł. W tej części Sąd nie obciążył pozwanego obowiązkiem zwrotu na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Łodzi opłaty od pozwu, mając na uwadze charakter powództwa i szczególne okoliczności sprawy, a więc uznanie żądania w znacznej części, cofnięcie wniosku o egzekucję odsetek ustawowych za okres od dnia 14 marca 2003r. do dnia 12 grudnia 2010r. w kwocie 69.018zł, co

spowodowało w tym zakresie umorzenie postępowania egzekucyjnego. Postawa procesowa pozwanego w toku procesu pozwoliła również na rozstrzygnięcie sprawy na jednym posiedzeniu.